

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА КОРИСТУВАЧІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОГО ДЖЕРЕЛА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

FINANCIAL-ECONOMIC CONTENT AND USE OF FINANCIAL STATEMENTS OF ENTERPRISES, AS A INFORMATIONAL SOURCE OF ADMINISTRATIVE MANAGEMENT DECISIONS

УДК 657.37

Козьмук Н.І.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін

Львівський навчально-науковий інститут
Університету банківської справи**Олесків Х.А.**

магістрант

Київський національний університет
архітектури та будівництва

У статті розглянуто поняття фінансової звітності, що розкривається низкою нормативно-законодавчих актів. Визначено перелік користувачів фінансової звітності, зокрема адміністративного персоналу підприємства, з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: фінансова звітність, звітність підприємств, нормативно-законодавчі акти, структура звітності, управлінські рішення, інформаційне забезпечення.

В статье рассмотрено понятие финансовой отчетности, которое раскрывается рядом нормативно-законодательных актов. Определен перечень пользователей финансовой отчетности, в частности административного персонала предпри-

ятия, с целью принятия эффективных управленческих решений.

Ключевые слова: финансовая отчетность, отчетность предприятий, нормативно-законодательные акты, структура отчетности, управленческие решения, информационное обеспечение.

The article deals with the concept of "financial reporting", which is disclosed in a number of normative and legislative acts. The list of users of financial reporting, including the administrative personnel of the enterprise for the purpose of taking effective management decisions is determined.

Key words: financial reporting, enterprise reporting, normative-legal acts, reporting structure, managerial decisions, information provision.

Постановка проблеми. Кінцевим результатом діяльності фінансової бухгалтерії на підприємстві виступає, як правило, формування достовірної, правильно оформленої фінансової звітності, яка надає інформацію зовнішнім та внутрішнім користувачам про реальний фінансовий стан діяльності підприємства. Проте в сучасних умовах динамічних змін фінансового законодавства та вимог до оформлення бухгалтерської документації, ситуації на фінансовому ринку загалом і всередині підприємства зокрема постає проблема формування актуальної та достовірної фінансової звітності, яка реально відображає всі аспекти діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження структури та особливостей формування фінансової звітності зроблено в працях таких науковців, як Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, А.Г. Загородній, Г.О. Партин, Н.М. Ткаченко, М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.Н. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька, В.І. Головка, В.М. Івахненко, Я.Д. Крупка, О.В. Кононенко. Проте й надалі залишається дискусійним питання змісту, простоти та зрозумілості формування фінансової звітності, а також забезпечення оптимальної структури розділів фінансових звітів з метою ґрунтовної подачі інформації керівному персоналу підприємств та користувачам фінансової звітності для оцінювання фінансового стану підприємства.

Постановка завдання. Метою дослідження є розгляд і обґрунтування теоретичних та практичних аспектів організації, підготовки, складання фінансової звітності на підприємстві, а також розроблення шляхів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У сучасних динамічних ринкових умовах для нормального функціонування будь-якої ланки управління необхідно, щоб учасники могли оперативним та обґрунтованим чином приймати управлінські рішення, правильність та своєчасність яких ґрунтується на використанні інформації, що детально характеризує стан діяльності підприємства. За відсутності таких даних неможливо прийняти виважені рішення щодо напрямів подальшого розвитку не тільки підприємства, але й країни загалом. Саме тому все більшого значення у системі інформаційного забезпечення ефективного управління економічними процесами набуває фінансова звітність підприємства.

Останнім часом у науковому просторі з'явилося чимало публікацій, присвячених характеристиці фінансової звітності. Однак для розкриття особливостей звітності сучасного підприємства чи організації вважаємо за доцільне розглянути становлення фінансової звітності в історичній ретроспективі.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» розрізняють фінансову, податкову, статистичну та інші види звітності, які формуються на основі даних бухгалтерського обліку. Визначення дається лише фінансовій звітності, за якою вона розуміється як бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [1, с. 3].

У П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» надається визначення фінансової

(ідентичне наведеному у вищезгаданому ЗУ) та бухгалтерської звітності. Зокрема, бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів [2, с. 1]. А метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття ними рішень повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства.

В умовах інтернаціоналізації економіки, важливим призначенням якої є сприяння підвищенню ефективності та конкурентоспроможності, а також привабливості для інвесторів, фінансова звітність є основним засобом комунікації, важливим елементом інформаційного забезпечення прийняття виважених економічних рішень. З огляду на це не випадково концепція складання та оприлюднення звітності лежить в основі системи національних стандартів бухгалтерського обліку в більшості економічно розвинутих країн світу. Обумовлено це тим, що будь-яке підприємство тією чи іншою мірою потребує додаткових джерел формування фінансових ресурсів для фінансування своєї діяльності. Поповнення фінансових ресурсів на ринку капіталів є можливим шляхом залучення потенційних інвесторів та кредиторів, зокрема зарубіжних, за умови надання їм об'єктивної інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, основним джерелом якої є фінансова звітність. При цьому наскільки привабливими будуть оприлюднені у звітності показники, що характеризують поточний та перспективний фінансово-майновий стан ділового партнера та фінансові результати його діяльності, настільки високою буде вірогідність отримання додаткових джерел фінансування. Підготовка фінансової звітності, яка є основним джерелом інформації про напрями, результати та перспективи діяльності підприємства, є завершальним етапом ведення бухгалтерського обліку [3, с. 15].

Фінансова звітність – це система показників, які характеризують майновий та фінансовий стан підприємства на звітну дату, а також фінансові результати його діяльності та рух грошових потоків за звітний період. Вона є невід'ємним елементом всієї системи бухгалтерського обліку. В умовах ринкової економіки фінансова звітність базується на узагальненні даних фінансового обліку та є інформаційною ланкою, яка єднає підприємство із суспільством та діловими партнерами, тобто користувачами інформації про діяльність підприємства та перспективи його розвитку. Зокрема, вона забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо оцінювання майнового стану підприємства, джерел фінансування його діяльності, фінансової сталості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та конкурентоспромож-

ності; визначення стратегії та тактики розвитку підприємства, а також пошуку резервів зміцнення його фінансового стану та підвищення ефективності функціонування.

Надання користувачам повної, об'єктивної інформації про фінансовий стан та фінансові результати діяльності підприємства для прийняття ними виважених управлінських рішень є метою складання фінансової звітності. З огляду на це інформація, в якій зацікавлені всі користувачі, повинна давати можливість оцінити спроможність підприємства стабільно функціонувати, відтворювати грошові кошти та інші активи, генерувати прибуток, а також порівнювати інформацію за різні звітні періоди між собою з метою визначення тенденцій у змінах окремих показників, що цікавлять користувачів, та фінансового стану загалом.

Фінансову звітність складають підприємства, які є юридичними особами, незалежно від форм власності, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями. Суб'єкти господарювання, які мають дочірні підприємства, складають і подають, крім власного фінансового звіту, також консолідовану звітність. Підприємства складають фінансову звітність за місяць, квартал і рік наростаючим підсумком з початку року. При цьому місячна й квартальна звітність є проміжною. Річні звіти готуються за результатами фінансового року.

Фінансова звітність є відкритою для оприлюднення та доступною для ознайомлення зацікавленим користувачам. Метою бухгалтерського обліку та фінансової звітності є забезпечення зацікавлених осіб повною та достовірною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності та зміни у фінансовому становищі індивідуальних підприємців та організацій. Як відомо, користувачами бухгалтерської інформації є власники та посадові особи компаній, а також фізичні особи, зацікавлені у відомостях про фінансовий та майновий стан організації, що володіють обмеженими знаннями про порядок формування цієї інформації або не мають навичок її використання [4, с. 1].

Існують три категорії суб'єктів, яким потрібна інформація про бухгалтерський облік та фінансовий стан компанії, а саме керівники підприємств, бухгалтерська й фінансова служба, виробничі та інші підрозділи організації. Умовно цих осіб можна назвати внутрішніми користувачами.

Внутрішні користувачі використовують інформацію, що міститься в бухгалтерській документації, з метою оперативного управління, зокрема для:

- 1) оцінювання доцільності господарських операцій;
- 2) контролювання за відповідністю матеріальних та фінансових ресурсів, затверджених кошторисів та нормативів;

3) оцінювання фінансового стану підприємства;

4) запобігання негативних результатів фінансово-господарської діяльності;

5) виявлення внутрішніх резервів підприємства;

6) прийняття управлінських рішень власниками організації (засновниками господарських товариств, філій та представництв, акціонерами), інвесторами, кредитними товариствами, поставальниками, покупцями тощо.

Фінансова звітність є основним джерелом інформації про діяльність організації як для керівництва самої організації, так і для сторонніх користувачів. На підставі даних фінансової звітності здійснюється фінансовий аналіз діяльності організації, приймаються управлінські рішення. Фінансова звітність організації повинна включати показники діяльності виробництв, господарств, а також філій, представництв, виділених на окремий баланс. Вона є основним джерелом економічної інформації для фінансового аналізу. Це важливо, тому що успіх діяльності господарюючих суб'єктів залежить від рівня керівництва, конкретності, об'єктивності, оперативності та наукової обґрунтованості прийнятих ним рішень. Тільки на базі ретельного та глибокого аналізу можна об'єктивно оцінити діяльність підприємства, розробити конкретні пропозиції для прийняття управлінських рішень з оздоровлення та зміцнення фінансової стійкості підприємства, а також підвищення його ділової активності [5, с. 11].

Складаючи фінансову звітність, керівництво має оцінювати здатність організації продовжувати свою діяльність. Фінансова звітність повинна складатись на основі принципу безперервності діяльності, якщо тільки керівництво організації не має намірів або не має причин розглядати ймовірність того, що організація буде ліквідована чи припинить свою діяльність. Коли фінансова звітність складається не на основі принципу безперервності діяльності, цей факт має розкриватись так само, як і та основа, на якій складається фінансова звітність, та причина, з якої організація не вважається безперервно діючою. Оцінюючи те, чи виконується принцип безперервності діяльності, керівництво організації має враховувати всю наявну інформацію на майбутнє, яка повинна охоплювати принаймні дванадцять місяців з дати балансу [6, с. 45].

Коли організація здійснила вдалі операції та має у своєму активі вільний доступ до фінансових ресурсів, висновок про те, що принцип безперервності діяльності виконується, досягається без проведення детального аналізу. Інакше керівництву, можливо, буде потрібно розглянути чинники, пов'язані з поточною та очікуваною рентабельністю, графіками погашення зобов'язань і додатковими джерелами фінансування, перш ніж воно

утвердиться у застосуванні принципу безперервності діяльності організації.

Під час складання фінансової звітності необхідно враховувати її основні якісні характеристики. Якісні характеристики пред'являються до фінансової звітності з метою отримання корисної для користувачів інформації. Основними якісними характеристиками є зрозумілість, доречність, надійність і порівнянність. Зрозумілість передбачає, що інформація, яка надається у фінансовій звітності, має бути зрозуміла користувачам, однак для цього користувачі повинні мати достатні знання про бізнес, економічну діяльність та бухгалтерський облік і бажання вивчати інформацію з належним старанням. При цьому необхідно враховувати, що інформація про важливі питання, які повинні бути відображені у фінансовій звітності, не має виключатися тільки через те, що може виявитися надто складною для розуміння певними користувачами. Зрозумілість не обов'язково означає простоту. Вона означає, що звіти повинні відповідати можливостям і знанням певних користувачів [6, с. 56].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, для прийняття ефективних управлінських рішень щодо фінансової діяльності підприємства важливо використовувати всі наявні джерела на підприємстві, зокрема дані первинного обліку для перевірки достовірності сформованої інформації та визначення причин того чи іншого явища на найвищих рівнях, що дасть змогу приймати більш досконалі рішення для досягнення оптимальних результатів.

Інформація, що відображає фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки підприємства приведена у фінансових звітах. Інформація, яку містить фінансова звітність, необхідна для обґрунтування рішень щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами, участі в капіталі підприємства, оцінювання якості управління, кредитоспроможності, забезпечення зобов'язань, визначення сум дивідендів, що підлягають розподілу, інших рішень.

Повне інформаційне забезпечення управлінського та фінансового аналізу – це запорука успішного розвитку підприємства, оскільки тільки повна та достовірна інформація може забезпечити прийняття безпомилкового рішення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність»: Закон України від 14 вересня 2006 р. № 140-V. Голос України. 2006. № 194 (3944). 18 жовтня.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». URL: www.rada.gov.ua.
3. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 р. № 2542-III.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» від 27 червня 2013 р. № 628.

5. Чебанова Н.В., Чупир Т.Я., Василенко Ю.А. Фінансова звітність підприємств: навчальний посібник. Харків: Фактор 2006. 444 с.

6. Загородній А.Г., Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2004. 377 с.

7. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: ЦУЛ, 2013. 360 с.

REFERENCES:

1. The Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" "On Audit Activity" dated September 14,

2006, No. 140-V // The Voice of Ukraine. 2006. No. 194 (3944). October 18.

2. Regulation (standard) of accounting 29 "Financial reporting by segments". Electronic resource. – Access mode: www.rada.gov.ua.

3. The Budget Code of Ukraine dated June 21, 2001, No. 2542-III.

4. Regulation (Standard) of Accounting 2 "Consolidated Financial Statements" June 27, 2013 No. 628.

5. Chebanova N.V (2006) Financial Reporting of Enterprises: Textbook. Factor. – 444 p. (in Ukrainian).

6. Zagorodniy A.G., Partin G.A. (2015) Accounting: Fundamentals of Theory and Practice: Teaching manual for high school. Processing. and add. K.: Knowledge. 377 p. (in Ukrainian).

7. Tsal-Tsalko Yu.S. (2013) Financial Reporting of the Enterprise and its Analysis: Textbook. Processing. And add. K.: ZUL. 360 p. (in Ukrainian).

Koz'muk N.I.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Management
and Social and Humanitarian Disciplines
Lviv Educational-Scientific Institute
DBS "UBS"

Oles'kiv H.A.

Student
Kyiv National University of Architecture and Construction

FINANCIAL-ECONOMIC CONTENT AND USE OF FINANCIAL STATEMENTS OF ENTERPRISES, AS A INFORMATIONAL SOURCE OF ADMINISTRATIVE MANAGEMENT DECISIONS

Today, the development of the Ukrainian economy requires from the enterprise to increase the efficiency of production, competitiveness of products and services based on the implementation of scientific and technological progress, effective forms of management and production management, activation of entrepreneurship and mobilization of unused reserves. An important role in the implementation of this task is given to the analysis of economic activity of enterprises. With its help, the strategy and tactics of enterprise development, plans and management decisions are made, the control over their implementation is made, the reserves increase the efficiency of production, assess the performance of the company, its units and employees. An indispensable condition for a full and qualitative analysis of financial and economic activity of an enterprise is the ability to compose and read financial statements.

As a rule, the final result of the activities of financial accounting in the enterprise is the formation of reliable, properly executed financial statements, which provides information to external and internal users about the real financial condition of the enterprise. However, in today's conditions of dynamic changes in financial legislation and requirements for the registration of accounting documents, the situation in the financial market as a whole, and in the middle of the enterprise in particular, there is a problem in the formation of actual and reliable financial reporting, which really reflects all aspects of the enterprise.

In today's dynamic market conditions, for the normal functioning of any management chain, it is necessary that participants can make managerial decisions that are correct and timely, based on the use of information that details the state of the enterprise. In the absence of such data, it is impossible to make well-informed decisions on the directions of further development not only of enterprises, but of the country as a whole. That is why the financial reporting of an enterprise becomes more and more important in the system of information provision of effective management of economic processes.

Recently, a number of publications devoted to the characterization of financial reporting have appeared in the scientific space. However, for disclosure of the particulars of the reporting of a modern enterprise or organization, we consider it appropriate to consider the formation of financial reporting in the historical retrospection.